

М.И. Якубович. - М., 1979. - 64 с.

3. Паше-Озерский Н.Н. Необходимая оборона и крайняя необходимость по советскому уголовному праву / Н.Н. Паше-Озерский. - М., 1962. - 181 с.

4. Тишкевич И.С. Условия и пределы необходимой обороны / И.С. Тишкевич. - М., 1969. - 192 с.

5. Кириченко В.Ф. Обстоятельства, исключающие уголовную ответственность / В.Ф. Кириченко // Советское государство и право. - 1958 - № 8. - С. 90.

6. Кони А.Ф. О праве необходимой обороны / А.Ф. Кони - М., 1865. - Т. 1. - 358 с.

7. Гусар Л.В. Необхідна оборона: кримінологічні та кримінально-правові аспекти: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 "Кримінальне право, кримінологія та кримінально-виконавче право" / Л.В. Гусар. - Одеса, 2009. - 203 с.

8. Юридична енциклопедія: [у 6 т. / ред кол.:

Ю.С. Шемшученко та ін.] - К.: Укр. енцикл., 2004. - Т. 1-6.

9. Побегайло Э.Ф. Необходимая оборона и задержание преступника в деятельности ОВД / Э.Ф. Побегайло, В.П. Ревин. - М., 1987. - 54 с.

10. Шавгулидзе Т.Г. Необходимая оборона / Т.Г. Шавгулидзе. - Тбилиси, 1996. - 158 с.

11. Слуцкий И.И. Обстоятельства, исключающие уголовную ответственность / И.И. Слуцкий. - Л., 1956. - 118 с.

12. Якубович М.И. Вопросы теории и практики необходимой обороны / М.И. Якубович. - М., 1961. - 227 с.

13. Баулин Ю.В. Обстоятельства, исключающие преступность деяния / Ю.В. Баулин. - Х. 1991. - 360 с.

Мошенець Д. М.

здобувач кафедри кримінального права НАВС

Надійшла до редакції: 11.10.2013

УДК 343.93:343.345

КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ БРОДЯЖНИЦТВА ЯК ФОНОВОГО ДЛЯ ЗЛОЧИННОСТІ ЯВИЩА

Назаренко Д. О.

Бродяжництво та безпритульність є тими формами соціальних девіацій, що виступають індикаторами загальної неблагополуччя в суспільстві. Не маючи постійного місця проживання й не перебуваючи в системі соціального контролю чи-то в якості його суб'єкту, чи-то об'єкту, індивідуум втрачає конструктивні зв'язки з зовнішнім середовищем, відчужується від нього. Крім того, такі особи складають групу ризику в аспекті віктимізації й криміналізації особистості загалом, що пояснюється специфікою організації життєдіяльності, характеристик найближчого оточення. На цих підставах, що в найбільш узагальненому вигляді демонструють зв'язок бродяжництва, безпритульності зі злочинністю, вказані прояви асоціальних практик і віднесені до складових асоціального її фону.

Кримінологічним аспектам проблеми бродяжництва й безпритульності приділялася увага низки науковців, серед яких Ю.М. Антонян, Т.С. Барило, М.М. Биргеу, Ф.Г. Бурчак, О.О. Верлан-Кульшенко, А.С. Глаголев, І.М. Даньшин, О.М. Джуца, А.І. Долгова, В.П. Ємельянов, О.М. Костенко, В.М. Кудрявцев, Н.Ф. Кузнецова, П.С. Матишевський, Г.М. Міньковський, В.І. Шакун, С.С. Яценко та ін. Існуючі в роботах наведеної плеяди вчених доктринальні положення й практичні рекомендації щодо сутності й протидії бродяжництва є вельми суттєвими. Разом з тим, актуальність статті зумовлюється відсутністю кримінологічної характеристики бродяжництва як фонового для злочинності явища.

Метою статті є формування комплексної інформаційної моделі бродяжництва на підставі аналізу його кількісних, якісних показників, даних про особистісні риси бездомних осіб.

Передусім варто зауважити на специфічній правовій оцінці бродяжництва. Справа в тому, що наразі дії, що складають зміст бродяжництва, не визнаються правопорушеннями як такими. Навпаки, за змістом Закону України "Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей" вказана категорія осіб належить до соціально незахищених і таких, які потребують допомоги держави. Натомість, не так давно в КК УРСР 1960 р. існувала ст. 214, яка передбачала

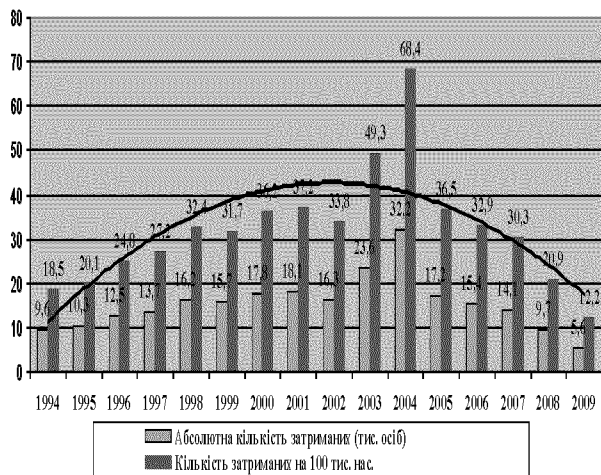
кримінальну відповідальність за "систематичне заняття бродяжництвом або жебрацтвом, а також ведення протягом тривалого часу іншого паразитичного способу життя". Однак Законом України "Про внесення доповнень і змін до Кримінального кодексу України, Кримінально-процесуального кодексу Української РСР і Кодексу Української РСР про адміністративні правопорушення" від 07.07.1992 р. № 2547-12 зазначена стаття була виключена. Разом з тим, декриміналізація бродяжництва не потягнула за собою переведення цього діяння до рангу адміністративних правопорушень. А Рішенням Конституційного Суду України від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010 п. 5 ч. 1 ст. 11 Закону України "Про міліцію", яка передбачала право працівників міліції затримувати й тримати в спеціально відведених приміщеннях осіб, запідозрених у занятті бродяжництвом - на строк до 30 діб за умотивованим рішенням суду, було визнано неконституційним, що згодом потягло за собою його виключення зі вказаного Закону. Отже, на сьогодні маємо констатувати відсутність матеріально-правової основи юрисдикційних способів протидії бродяжництву в Україні. У зв'язку з цим, з 2010 року інформація щодо стану цієї проблеми в нашій державі централізовано не збиралася й не узагальнювалася, що створює відомі труднощі з емпіричною базою дослідження.

Разом з тим, ґрунтуючись на існуючих закономірностях відтворення бродяжництва, що мали місце до 2010 р., а також загальних тенденціях у структурі детермінаційного комплексу злочинності, відомостях щодо узагальненого сценарію соціально-економічного розвитку країни, реформування її правової системи, результатах окремих ініціативних кримінологічних і соціологічних досліджень, виявляється можливість здійснення аналізу минулого та поточного стану означеної проблематики, зокрема в її зв'язках зі злочинністю. Так, дані офіційної статистичної звітності МВС України засвідчують збереження умовно високого рівня бродяжництва в Україні при наявності загальної тенденції до його зниження. Лише у 2009 р. у приймальниках-розподільниках та ізоляторах тимчасового тримання ОВС утримувалося 5649 осіб, затриманих за підозрою в зайнятті бродяжництвом. Загалом, офіційно

зареєстрована динаміка бродяжництва відображає наступні показники (див. діаграму 1).

Діаграма 1

Графічне зображення рівня й динаміки осіб, затриманих за бродяжництво (тис. осіб) та коефіцієнту активності бродяжництва в розрахунку на 100 тис. населення

Як можна бачити з наведеної діаграми, середній рівень ряду в абсолютних показниках у період з 1994 р. по 2009 р. становив 15,5 тис. осіб. У розрахунку на 100 тис. населення аналогічний показник склав 32 особи. Разом з тим, звертає на себе увагу й пікове значення рівня бродяжництва, зафіксоване у 2004 році, яке вдвічі перевищує відповідний середній показник за 16-річну ретроспективу. Однак таку особливість варто, на нашу думку, пов'язувати не стільки з реальною інтенсифікацією бродяжництва, а так само і її реальним спадом у наступні роки за 2004 роком, скільки з дією організаційно-управлінських факторів, які мали місце в діяльності ОВС і стосувалися укріплення реєстраційної дисципліни. Крім того, 2004 рік не вирізнявся кардинальними змінами в соціально-економічних умовах розвитку держави, правових перетвореннях, які здатні були б детермінувати настільки різкі зміни в стані бродяжництва, як це відображено в офіційній статистичній звітності. Тому вважаємо, що немає підстав вести мову про об'єктивно зумовлені істотні коливання рівня бродяжництва.

У цьому контексті доцільно зважати на усереднений тренд, що відображений на діаграмі 1 у відповідній лінії, яка фіксує планомірне зниження аналізованого показника, починаючи з 2002-2003 років, що загалом відповідає прямо пропорційним зв'язкам з динамікою чисельності населення із середньодушовим загальним доходом, нижчим за прожитковий мінімум. Ця відповідність цілком пояснюється превалюванням факторів соціального й економічного характеру в механізмі детермінації бродяжництва. Так, згідно з даними дослідження Л.С. Солов'я, яким було охоплено 1205 бездомних громадян у 12 містах України, через розлучення втратили житло 13 % опитаних, через перебування в місцях позбавлення волі - 12 %, через квартирне шахрайство - кожен десятий. Лише 5,6 % відповіли, що їх влаштовує нинішнє становище, і тільки 4,4 % не вважають за потрібне змінювати своє життя. Проте чверть опитаних вважає, що змінити нинішній "статус" неможливо [1, 299]. Результати проведеного нами опитування 1180 бездомних осіб, які були відвідувачами Харківського міського центру реінтеграції бездомних

осіб, Херсонського міського центру обліку бездомних громадян, Одеського міського центру обліку громадян без реєстрації й Львівського центру обліку та нічного перебування громадян, у загальних рисах підтверджують зазначені дані: серед основних причин втрати житла респонденти назвали розлучення (38,2 %), погіршення відносин з родичами, разом з якими проживали (29,8 %), зловживання алкоголем (11,7 %), перебування в місцях позбавлення волі (9,1 %), шахрайські дії щодо нерухомості (8,8 %), втрата роботи (2,4 %).

Загалом же слід визнати наведені статистичні показники рівня й динаміки бродяжництва суттєво заниженим. За оцінками окремих експертів, в Україні налічується близько 30 тис. осіб, які займаються бродяжництвом, із них у столиці - 3,5 тис. Водночас є підстава вважати, що й ця цифра не відповідає дійсності. За деякими даними, лише в м. Одесі їх приблизно 20 тис., у Луганську - 15 тис. і т.д. [1, 299]. За результатами досліджень інших вчених, кількість осіб, які займаються бродяжництвом, на сьогодні в Україні сягає 300 тис. [2, 176]. Погоджуючись загалом з істотними кількісними розбіжностями офіційної статистики та дійсного стану справ щодо рівня бродяжництва, вважаємо, що наявна інформація цілком може відповідати вимогам, які висуваються до репрезентативності вибірки, а тому є придатною для використання при дослідженні якісних показників бродяжництва.

Щодо останніх, то слід насамперед акцентувати увагу на структурних особливостях аналізованого феномену. Більшість бездомних - працездатного й репродуктивного віку. Частка осіб віком від 18 до 35 років становить 37 %, від 36 до 60 років - 61,4 %, старше 60 років - 1,6 %. Співвідношення чоловіків до жінок становить 83,1 % до 16,9 %, що є аналогічним відповідним параметрам соціально-демографічної структури алкоголізації. При цьому частка жінок молодшого віку в жіночій складовій бродяжництва значно перевищує аналогічний показник у чоловічій складовій: бездомних жінок віком від 18 до 35 років - 48,6 %, від 36 до 60 років - 51,2 % (тобто практично рівні частини), старше 60 років - 0,2 %. У чоловіків відповідне співвідношення складає 32,7 %, 66,1 % та 1,2 % відповідно. У зв'язку з цим, слід зауважити на більш потужній інтенсивності дії детермінант бродяжництва саме на жінок молодшого віку (до 35 років), а також зв'язку досліджуваної проблеми з насильством в сім'ї та алкоголізацією, до яких жінки виявляються більш чутливими.

Освітній критерій структурування бродяжництва виявляє переважання осіб з базовою та повною загальною середньою освітою. Таких серед загальної кількості виявилось 45,9 %. Із середньою спеціальною - 32,4 %, із вищою освітою - 12,5 %, без освіти - 9,2 %. Тобто, фактично, лише кожен 10 не має освіти. Решта ж - мають або загальну середню, або професійно-технічну освіту, а приблизно кожен 8-й бездомний - з вищою освітою, що викликає серйозне занепокоєння в аспекті кримінологічної проблеми загальносоціального характеру щодо певної дисфункції інституту освіти взагалі й вищої освіти, зокрема, у сучасному українському суспільстві.

Дослідженням щодо сімейного стану виявлено, що більшість осіб, які займаються бродяжництвом, розлучені (38,2 %) і неодружені (49,5 %). Одружені, але які не проживають з другим з подружжя, серед означеної категорії осіб складають 9 %, і ще 3,3 % вказали, що є вдовами або вдівцями. Отже, очевидним стає вплив відсутності подружніх відносин на ризик поповнення категорії осіб, які займаються бродяжництвом.

Звертає на себе увагу й висока мобільність досліджуваної категорії осіб: 26,2 % затриманих за бродяжництво перебували в регіоні затримання до 10 діб, 50,9 % - до 3-х місяців, 22,9 % - понад три місяці. За результатами проведеного нами опитування бездомних осіб, 29,5 % респондентів вказали на нетривалий строк свого перебування в одному населеному пункті (тобто до 10 днів), ще 51,1 % зазначили, що перебувають в одному населеному пункті зазвичай до 3-х місяців, 15,6 % визнали один населений пункт постійним місцем свого перебування, 3,8 % опитаних вказали, що змінюють населені пункти щороку. Серед основних причин зміни місць перебування були названі (з можливістю одночасної відповіді за кількома позиціями): неприйнятні умови для проживання (74,8 %), конфлікти з іншими бездомними особами (31,5 %), запобігання затриманню чи помсти у зв'язку з вчиненням злочину (9,2 %). Отже, як можна бачити, приблизно кожен 10 бездомний серед причин мобільності назвав вчинення ним злочину. Слід зазначити, що поза відповідями залишилися ситуації, коли злочини вчиняються без ризику викриття бездомного, врахування чого на порядок підвищує частку кримінально активних бездомних. У зв'язку з чим можна зробити висновок, що бродяжництво нерозривно пов'язано з вчиненням злочинів.

Сказане наочно підтверджується й результатами діяльності приймальників-розподільників для осіб, затриманих за бродяжництво, МВС України. Так, зокрема, лише у 2009 році з 5649 затриманих 1955 (або 34,6 %) осіб раніше вже вчиняли злочини. З них 320 осіб (або 16,4 %) - після звільнення з місць позбавлення волі, 44 (або 2,3 %) - щодо яких на момент затримання було встановлено адміністративний нагляд. З числа затриманих безпосередньо під час терміну затримання було викрито 323 особи (або 5,7 %), які вчинили 332 злочини. Усереднене значення коефіцієнту злочинної активності бездомних осіб складає 47 злочинців на 100 бездомних. Тобто кожен другий бездомний вчиняє злочини. А якщо прийняти до уваги похибку латентизації офіційної статистики, то значення вказаного показника виявляється більшим щонайменше в півтора рази й наближується до рівня абсолютної криміналізованості осіб, які займаються бродяжництвом. Зазначена інформація наочно підтверджує принципову спорідненість злочинності й бродяжництва як фонового для неї явища.

Лідерами за кількістю затриманих за бродяжництво осіб на 100 тис. населення виявляються Запорізька (13,9 осіб), Луганська (14,6 осіб), Миколаївська (19,8 осіб), Одеська (23,8 осіб) області та м. Київ (59,8 осіб). Найбільш сприятлива ситуація за означеним показником спостерігається в Кіровоградській, Львівській, Івано-Франківській і Закарпатській областях. Отже, фіксується тенденція тяжіння бездомних осіб до великих промислових і портових міст з інтенсивним обігом товарів, потоком людей. Таке прагнення можливо пояснити бажанням отримати випадкові заробітки, не обтяжені прив'язкою до місця перебування.

З метою встановлення провідних морально-психологічних рис осіб, які займаються бродяжництвом, нами було проведено тестування 450 бездомних, які були відвідувачами Харківського міського центру реінтеграції бездомних осіб, Херсонського міського центру обліку бездомних громадян, Одеського міського центру обліку громадян без реєстрації й Львівського центру обліку та нічного перебування громадян. З урахуванням специфіки їх соціального статусу й роду діяльності,

для дослідження було використано тест-опитувальник смислу життєвих орієнтацій Д.О. Леонтєва, оцінювання п'ятирічних інтервалів О.О. Кроніка, методики діагностики ворожості й агресивності Кука-Медлей, до яких додавалися прямі питання (на конфіденційних засадах) про характер коли-небудь вчинюваних респондентами злочинів. Результати тестування надали змогу виділити три типи осіб, які займаються бродяжництвом:

1) ліберально-апатичний (близько 25 %). Такі особи характеризуються відносно тривалим періодом бродяжництва (від 6 до 10 років), адаптованістю до умов великого міста. Вони відносно схвально ставляться до умов проживання; гострі переживання бездомного статусу для них не властиві. Ця категорія бездомних належить до мало мобільних, віддає перевагу тривалому перебуванню на певній визначеній території. Поряд із загальним песимізмом щодо планів на життя, висловлюють задоволеність існуючим положенням і небажання його змінювати, адже вважають першопричиною свого становища самих себе. Для таких осіб властиві порушення суб'єктивно-особистісної ідентифікації. Разом з тим, не характерна висока агресивність і насильницькі злочини. У структурі їх злочинності переважають крадіжки, злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів;

2) енергійно-реформістський тип (близько 65 %) - особи, які вирізняються високою мобільністю й незадоволенням існуючим положенням з умовно тривалим періодом бродяжництва (від 4 до 10 років). Генеральною лінією їх поведінки є пошук якнайкращих умов проживання з високими, по можливості, доходами та не бажання офіційно працевлаштуватися. Більше 83 % осіб вказаного типу характеризуються підвищеною агресивністю, збуджувальністю, тривожністю, зловживають алкоголем. Загалом, зв'язок бродяжництва та алкоголізації підкреслюється й у низці інших досліджень [3; 4; 5 та ін]. За оцінками фахівців Європейської Федерації національних організацій, що працюють з бездомними (FEANTSA), близько 33 % осіб, які звертаються по допомогу до центрів для бездомних, мають проблеми з алкоголем, практично половина з цих осіб (45 %) зловживають алкоголем протягом більш ніж 10 років [6, 4-5]. У зв'язку з цим, приблизно для третини осіб, які займаються бродяжництвом, властиві кримінологічно значущі риси особистості алкозалежних. Додатково через опитування було встановлено, що в структурі злочинів, які вчиняються алкозалежними бездомними, поряд з корисливим злочинами суттєву частку (близько 42 %) займають і злочини проти життя та здоров'я (близько 41 %);

3) пасивно-невдоволений тип (близько 10 %) - для таких осіб характерною є низька мобільність, місця перебування змінюються вимушено, середнє значення періоду бродяжництва - 2,5 років. Їх відмінною рисою є незадоволеність існуючим положенням, звинувачення в ньому інших осіб, ідентифікація себе з жертвою ситуації, небажання займатися трудовою діяльністю. Серед цієї категорії осіб зловживання алкоголем відмічається більш ніж у 72 %. Вони більше схильні до злочинів загальнокримінальної корисливої спрямованості. Агресивність є менш вираженою, аніж у другій групі, однак ступінь поширеності заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеню тяжкості достатньо високий - 14,5 %.

Загальними рисами щодо трьох означених типів осіб виявилися: вузькість життєвих інтересів, сором за свій соціальний статус, соціальна дезорганізація, психологічна відчуженість, відсутність дружніх стосунків.

Література

1. Соловій Л.С. До питання бездомності в Україні: масштаби, соціальні аспекти, проблеми забезпечення житлом / Л.С. Соловій // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. - 2008. - Вип. 19. - С. 299-306.
2. Верлан-Кульшенко О.О. Проблема бродяжництва в Україні в контексті сучасного європейського законодавства / О.О. Верлан-Кульшенко // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. - 2012. - Вип. 3. Серія "Юриспруденція". - С. 174-176.
3. Алексеева Л.С. Бездомные России / Л.С. Алексеева // Социологические исследования. - 2003. - № 9. - С. 52-61.
4. Соболева Л. Бездомность и алкоголизм в Венгрии

- / Л. Соболева // Обзорение психиатрии и медицинской психологии В.М. Бехтерева. - 1995. - № 1. - С. 127-131.
5. Альтшулер В.Б. Патологическое стремление к алкоголю / В.Б. Альтшулер. - М.: Имидж, 1994. - 216 с.
6. Mungo S. Cheap Alcohol is Killing Homeless People / S. Mungo // FEANTSA Flesh Newsletter. - April 2013. - P. 4-5. - [Електронний ресурс]: <http://feantsa.org/spip.php?rubrique41&lang=en>.

Назаренко Д.О.
кандидат юридичних наук
доцент кафедри кримінально-правових
дисциплін ФПМК ХНУВС
Надійшла до редакції: 04.10.2013

УДК 341.46

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ БОРОТЬБИ З ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЮ НАРКОЗЛОЧИННІСТЮ В ЗОНАХ МІЖНАРОДНИХ ОПЕРАЦІЙ З ПІДТРИМАННЯ МИРУ: ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Пядишев В. Г.

Локальні збройні конфлікти сьогодні несуть нестабільність і відгомони своїх громадянських війн до країн близького оточення та до держав, що надають притулок біженцям, і навіть загрожують світовому миру. Визнання цієї небезпеки світовою спільнотою відбилосся у створенні мережі міжнародних операцій з підтримання миру (МОПМ). Збільшення питомої ваги внутрішніх збройних конфліктів, тобто таких, коли неможливо розділити сторони, які ворогують, демаркаційною лінією й міжнародними військовими силами, на передній край боротьби за відновлення стабільності в зонах конфліктів висунуло міжнародну цивільну поліцію. Через низку причин, однією з яких є вичерпання ресурсів ООН на розгортання нових МОПМ, сьогодні вкрай необхідно забезпечувати високу ефективність МОПМ взагалі й міжнародної цивільної поліції зокрема. Актуальність наукової діяльності щодо вдосконалення участі українських правоохоронців у складі МОПМ насамперед визначається Указом Президента України № 435/2009 "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 24 квітня 2009 року "Про Стратегію міжнародної миротворчої діяльності України" [1].

Вкрай важливо, що зони локальних збройних конфліктів миттєво перероблюються на джерела чи транзитні шляхи для транснаціональної наркозлочинності, яка вражає генофонд не тільки на терені конфлікту, але майже в усіх країнах світу. Для підтримання такого стану транснаціональна наркозлочинність активно заважає відновленню стабільності в регіоні конфлікту, тобто відверто перешкоджає досягненню цілей МОПМ.

Значну кількість робіт практиків і науковців з країн-учасниць МОПМ, зокрема з України та з Російської Федерації, присвячено багатьом аспектам підвищення ефективності МОПМ. З 1999 по 2011 рік за напрямом "забезпечення підготовки та участі персоналу національних правоохоронних органів у МОПМ" завершили дисертаційні дослідження О.О. Телічкин [2], О.А. Грідчін [3], В.О. Заросило [4]; за напрямом "застосування міжнародного права у вирішенні збройних конфліктів" — О.Є. Болгов, С.О. Єгоров, О.О. Хохлишева, Кебеде Гобена Геллан, Ю.В. Земсков; за напрямом "розвиток, еволюція

і перспективи діяльності міжнародних організацій щодо збереження миру" — О.О. Хохлишева, А.А. Делінський, В.С. Ржевська, С.С. Новіков, Ю.В. Запарій, С.Н. Снегіна, І.М. Крупянко, Е.В. Годованик; за напрямом "захист прав людини і міжнародне гуманітарне право" — Мохаммад Абдель Карим Мусса Аль-Нсур, Н.В. Плахотнюк, А.А. Мавєвська, Л.В. Пастухова, Ю.В. Климчук, В.И. Дяченко, В.Х. Ярмакі, П.Г. Зверев, С.В. Бухмин, Л.Н. Тарасова.

При цьому боротьбі з наркозлочинністю в стабільних державах присвятили свої праці багато науковців, зокрема українці, наприклад: А.М. Полях [5] — щодо криміналістичної характеристики, О.В. Одерій [6] — щодо розслідування, В.О. Пшеничний [7] — щодо запобігання поширенню. Проте в зонах МОПМ боротьба з наркозлочинністю має свої особливості: додаткові проблеми й переваги, які вимагають окремого вивчення. До того ж більшість організаційно-управлінських заходів щодо підвищення ефективності зазначеної боротьби потребує міжнародно-правового обґрунтування. Зазначені питання в перелічених та інших публікаціях ще не досліджені.

Ціллю цього дослідження є встановлення причин виникнення й ступеня негативного впливу транснаціональної наркозлочинності на ефективність міжнародних операцій з підтримання миру, а також визначення організаційних і міжнародно-правових заходів для її подолання.

МІСЦЕ НАРКОБІЗНЕСУ В СИСТЕМІ НАЙПРИБУТКОВІШИХ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИНІВ У ЗОНАХ МОПМ

Як свідчить практика, під егідою збройних конфліктів завжди зароджується й набирає силу організована злочинність за всіма найприбутковішими напрямками злочинної торгівлі: 1) зброєю, 2) людьми, 2) органами, 4) наркотиками. Найгіршим є те, що ця злочинність зазвичай зростається з політичними партіями боків конфлікту на підставі взаємного інтересу: злочинність надає партіям фінансову підтримку, а корумповані політичні діячі й посадовці надають протекцію організованій злочинності. Яскравим прикладом тому є очолювання Прем'єр-міністра Косово Хашимом Тачи торгівлі зброєю та людськими органами в регіоні протягом тривалого часу [8]

Від початку широкого розгортання мережі МОПМ